

**F Baptista Mantuani Bucolica Seu adolescentia in decem
eglogas diuisa**

Baptista <Mantuanus>

Daventrye, 1505

Mansuetissimo viro Conrado Carolo diue edis petri Junioris. Argen.
Canonico [et] scolastico. Rectoriq[ue] parochialis ecclesie. Sletstant:
dignissimo. Joannes. Galliuarius Budorin[us] obtemperantiam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70222](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70222)

Mansuetissimo viro Conrado Carolo diue
edis petri Junioris. Argen. Canonico & scolaf
tico. Rectoriq; parochialis ecclesie. Slettant
dignissimo. Joannes. Galluarius Sudorin?
obtemperantiam. & S.

Interpretatus sum hactenus in scholis lit

terarijs iuuenibus primum (vti par est) Prosperi epigramma
ta tanq; quedam facilioza deinde vimpfelij nostri Enchi
ridion. quod ipse adolescentiam appellari maluit. libellum adolescenti/
lis quam opido vtilem Virgilij preterea georgica & plautinas quasdam co
medias Omnibus ethnisis tandem posthabitis Baptiste mantuani poe
te theologi & philosophi nostre tēpestatis doctissimi opa iuuenib; interpre
tanda assumpsi Lonabar iuuenes ipsos doctissimorum virorum sulcimen
to pristina barbare relecta politioribus litteris imbueret At profecto nul
la est res tam felix que verbibus contra nitentibus careat frumētum ipsū
gurguliones viciant ligna te redimb; consumuntur panno nocēt tineę fer
rum rubiginē teritur fuci inuidēt apibus Et vt breuius complectar. in
eres semper homines fortissimis insidiantur stulti sapientibus. ebri; so
brijs & somnolenti vigilantibus. Senecę sententia est Miserimum esse
omnium cui nemo inuidet Ita quoq; quidam litteratores semidocti q̄s
sapere & prestare (vt euz Sātiano loquor) alijs mortalibus aiunt qui e
mera (vt opinor) inscicia ducti. vel ne posteris sui autis ipis subtiliores doc
tioresq; euadant me & eos qui mecum eandem exercent militiam obtrec
tant vellcant & quasi imperando cogunt pristinum pueris laberentum re
staurare temporalia scilicet vt ipsi dicunt & casualia pueris incurere & mo
dos significandi errores inextricabiles pueris dissoluere i quibus vanitati
bus seu erroribus aliqui non modo preclarum iuuentutis tēp; verū iā eta
te prouectiores vniuersam vitam conterunt perdunt & absunt factus fu
isset illos mechanicis artificijs operam impendisse Lum vero inter homi
nes eruditos vel facetias aliquas vel gesta veterum reserere vel quando
q; de arduis rebus loqui contingit non modo non loqui sed ne hiscere qui
dem audent tacent/obmutent/verecundantur ingemiscuntq; virtute relic
ta altum prementes sub corde dolorem Oratio illorum est de cappa thate
gorica & Lāido syllogismo. Dubi a vero illorum sunt cui; vxor eneo

ipfe fuit. **O**res stulta et verberibus digna. **D**ij boni quid porco cum ^{et}
dara et cum fidibus graculo. nihil possumus persuadere illis qui ad iudi-
cium propensiores sunt quam ad examen. Non viderunt illi hystorias: non le-
gerunt oratores: poetas negligunt et fugiunt: quos citius quam viderint dam-
nant. **C**assiodorus de diuinarij litterarum institutione inquit. Non sunt
parua censenda sine quibus magna constare non possunt. Restat igitur et
ignotariis poetis et oratoribus: ignorent **H**ieronimum. **A**ugustinum **L**a-
crantium. **S**idonium. **B**asilium. **B**oetium. **P**rudentium et **P**aulum
quandoque multosque ceteros id generis. **N**ihilominus continuo eo modo
quo ipsi sunt instituti pueros imbutum iri volunt: consuetudinesque seu (ut
potius dicam) abusiones antiquas preferunt: laudant et extollunt. noua ve-
ro inuenta penitus reiciunt: floecipiunt et spernunt tanquam optima que
que inuenta antiquitas fuerint. ignorant multarum rerum subtilitatem
emendationemque in hodiernum usque ab initio mundi creuisse. **P**rimos ho-
mines legimus apud **M**acrobium non multum a ferarum asperitate dif-
similes: non eo quo nunc utimur victu usus: sed glandibus ac baccis pri-
us alitos: seto de sulcis sperasse alimoniam. **C**redo prothoplastum non pa-
ne ut nos sed radicibus diu vixisse. **S**egetibus autem paulatim inuentis
arbuta glandesque bestiis credita sunt. **S**ic vetus testamentum primos re-
cutitos saluos fecisse nemo dubitat. **C**hristo vero nato preceptore nouus
eligitur per quod nunc saluamur. **H**odum imbuendi iuuenes ante hac
multis circumstantiis inuenibus aliquid profuisse nemo inficias it: sed
nouus qui vberior est ne quidem contemnendus erit. **Q**uid baccis opus
est cum fruges inuentae sunt: **Q**ue inquit **L**icero. **I**n hominibus tanta est
peruersitas ut inuentis frugibus glande vescantur. **S**ed isti **S**cioli nolunt
intelligere manducant ipsi cum antiquis glandes ac arbuta: nos cererem
cum recentioribus ac bacchum deligemus. **L**edant ipsi cum iudeis in ve-
teri testamento. **M**essiam venturum: nos christum in nouo firmater ve-
nisse credimus. **I**nstituunt ipsi nepotes suos cum antecessoribus in dicitio-
num modis significandi: et doceant soluere **H**ordium nodum. **E**go cum iu-
nioribus hystoricos oratores et poetarum carmina pueris (ut **H**ierony-
mus docet) necessaria trado: eorum presertim quorum pagina tutior est et
purior: ut his imbibitis sacros codices: sacra volumina: sacras utriusque
testamenti hystorias facilius sapiant: intelligant et calleant. **S**erent e-
nim quidam doctores sententijs poeticis et rebus gestis: quos preter poe-
tarum lectiones difficile est interpretari: conducunt hec studia humanita-
tis omnibus hominum statibus: cuiuscumque etiam conditionis fuerint.
Qui nisi epistolarem modum excederem: mirum in modum exemplis
rebusque gestis ostenderem non tam imperatoribus ipsis quae etiam sum-
mis pontificibus immortalem honorem: gloriam ac famam pepisse. **S**ed

nunc eo diuertendum est quo volui. Latinitatem ipsam et eloquentiam
rite aucupari volumus: Poetas legamus et Oratores: eos precipue
minus turpitudinis intromiscant. Princeps facile est Baptista man-
nus: in cuius eglogas cum nuper commentatiunculas et quasdam tropo-
rum fabularumque extricationes auspicabar: venerunt e Gallia in manus
nostras Iudoci Badii viri vndecunq; doctissimi commentaria. Quibus
itaque visis non minus graphice quam eleganter conscriptis perlustratis atq;
relectis mox calcographo huius artis studiosissimo et nimis sollicito im-
primenda credita sunt: et commentationes meas pauculas in spongiis re-
dere permisi canens receptui. Quippe cum nihil tam abstrusum tanquam
reconditum videram: quod lector etiam mediocri ingenij non posset hoc
duce interprete non exarmissim intelligere. Dempto loco quodam pace tu
a Iudoce dixero tibi Hantuanus de Umbrō facit mentionem. Quod
ui ego ex erudito viro Thoma wolfo iuniorē: quem quasi Apollinem
Delphicum quandoque consulere soleo: quem per umbram arbitraretur
Baptistam velle intelligere. Retulit is mihi quod anno ab hinc tertio mag-
no quodam Baptistę vilendi inflammatus amore Bononia relicta mi-
tuam petisset: qui cum vatem Baptistam inter visisset et doctę compellisset.
Inter deambulandum etiam rimabatur quem in egloga quarta per
Umbrum intelligeret: dixit se Baptistam intelligere Gregorium Tepper-
num preceptorem suum. Quantus ille fuerat ostendunt scripta vtriusque.
Quod autem Iudocus alios intellexit: satis fecit docto interpreti nos hoc a
fonte hausimus. Hunc ut ad id quod volui diuertar: vellem in primis do-
mine scolasticę qui litterarij ludi moderator es et pater: quod omnes tui
miles animum in erudiendis pueris haberent tuum: vel tu illorum potes-
tatem: non ambigo latinam linguam yberrimo scenore incrementa apud
Trebotos Heluetiosque sumere: neque semper frumenta nostra: hoc est in-
genia: in lolium: et vites in labruscas degenerarent: siluescerent: marcescer-
rent: Quod si ita foret barbaries ipsa que nos hucusque triste exit: longe late-
que propelleretur et excluderetur. Bene vale et nepotem tuum litteris alio-
due insudatum ire cura. Vale iterum et salue ociosissime ex larario litterar-
tio tertio 30° Martias. D. D. ij.

omnis hom
sed
om

Explicit.